

g. Janez Janša, predsednik Vlade RS
Vlada Republike Slovenije
Gregorčičeva ulica 20
1000 LJUBLJANA

Poslano na gp.kpv@gov.si

Ljubljana, 20. oktober 2021

Poziv Vladi RS k takojšnjemu ukrepanju za zajezitev posledic napovedanega dviga cen energentov

Dvig cen električne energije in zemeljskega plina na veleprodajnih trgih v EU in napovedane podražitve energije za potrošnike zahtevajo hiter in usklajen odziv. Podpisniki poziva smo prepričani, da se špekulacije na mednarodnih energetskih trgih ne smejo odražati na položnicah gospodinjstev.

Ob tem ne smemo pozabiti, da podražitev energentov sproži nadaljnje podražitve v drugih panogah. Podražitve so na primer javno napovedali tudi predstavniki prehranske industrije in ob tem kot razlog navedli tudi dvig cen surovin ter energentov.

Evropska komisija zaradi enormnih podražitev energije poziva države članice, da takoj oziroma v čim krajšem času sprejmejo ukrepe za omilitev posledic dvigovanja cen energentov, ki jih bodo občutili vsi potrošniki, posebej boleče pa bodo za ranljive skupine.

- Evropska komisija zagotavlja, da **preskrba z energijo trenutno ni ogrožena**.
- Evropska komisija predvideva, da **se bodo cenovna nihanja umirila aprila prihodnje leto**.
- V okviru obstoječih pravil Evropske unije imajo **države članice že zdaj orodja za blažitev posledic cenovnih nihanj**.

Vsi ti ukrepi pa ne smejo ustaviti ali zmanjšati prizadevanj za učinkovito rabo energije, za spodbujanje uporabe obnovljivih virov in manjšo odvisnost od fosilnih goriv, saj postaja vse bolj očitno, da postajajo fosilna goriva nezanesljiva in draga! Dolgoročni prehod s fosilnih goriv na zanesljivo in cenejšo obnovljivo energijo nikoli ni bil tako ključen, kot je sedaj. S tem bomo zagotovili večjo odpornost pred prihodnjimi cenovnimi nihanji, končnim porabnikom – potrošnikom pa cenovno dostopno čisto energijo.

Predlagatelji in podpisniki izpostavljamo, da se predlagani ukrepi nanašajo na regulacijo cen, ne glede na vrsto energenta. Menimo namreč, da je v tem trenutku ključno zagotoviti **cenovno dostopno energijo potrošnikom** in jih **ne siliti v izbiro**, ali plačati račun za energijo ali večerjo za družino.

Obsežni vladni protikoronski ukrepi so v preteklem obdobju vsaj delno ublažili materialne stiske gospodinjstev zaradi epidemije covid-19. Kljub temu pa se je število materialno ogroženih gospodinjstev v letu 2020 povečalo za 8000.¹

¹ <https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/9364>

Zakon o kontroli cen

1. Vladi RS predlagamo, da na podlagi obstoječega **Zakona o kontroli cen** sprejme ukrep kontrole maloprodajnih cen energije za vsa gospodinjstva, in sicer za obdobje 6 mesecev, za:
 - **električno energijo,**
 - **zemeljski plin,**
 - **daljinsko ogrevanje,**
 - **ekstra lahko kurilno olje.**

Davki in dajatve

2. Približno dve tretjini zneska na računu za električno energijo predstavljajo dajatve (omrežnina, prispevki, trošarina in DDV), porabljena energija pa le tretjino. Ker je mogoče, da bodo cene energije tudi v prihodnjih letih nestabilne, je potrebno pripraviti vmesne rešitve, na primer znižanje davčnih stopenj in dodatnih dajatev za račune za energijo, ki lahko predstavljajo velik del cene energije. Španska vlada je npr. začasno znižala poseben davek na električno energijo s 5,1 % na 0,5 % – najnižji po zakonodaji EU.

Vlada RS naj zato vsem potrošnikom omogoči nižji račun za energijo:

- Ministrstvo za finance RS naj začasno zniža davek na dodano vrednost in trošarina.

Energetska revna in ogrožena gospodinjstva

3. V Sloveniji se do zdaj še nobena vlada ni sistematično lotila definiranja in identificiranja obsega energetske revščine. Energetska revščina je stanje, v katerem si gospodinjstvo ni zmožno zagotoviti primerno toplega stanovanja (in drugih energetskih storitev, npr. ogrevanja sanitarne vode, razsvetljave) po sprejemljivi ceni².
- Za energetska revna in ranljiva gospodinjstva naj Vlada RS: prepove odklop iz energetskega omrežja ali daljinskega sistema ogrevanja ne glede na izpolnjevanje obstoječih pogojev za nujno oskrbo vsaj do konca kurilne sezone 2021/22.
 - To prepoved naj vlada za čas ogrevalne sezone zakonsko uredi tudi za:
 - o samske upokojene osebe, ki prejemajo pokojnino do 500 €,
 - o osebe, ki živijo z otrokom oz. otroki do starosti 5 let,
 - o gibalno ovirane osebe in osebe, ki imajo dolgotrajne zdravstvene težave.
 - Predlagamo, da se razširjeno prepoved odklopa električne energije v času ogrevalne sezone uredi tudi Zakonu o oskrbi z električno energijo, ki je v postopku sprejemanja.
 - V skladu s priporočili Evropske komisije pozivamo Vlado RS, da:
 - o energetska revnim gospodinjstvom **dodeli nujna finančna sredstva** (»energetski vavčer«) za **plačilo povečanih stroškov za energijo, in sicer v višini najmanj 100 evrov**. Do finančnih sredstev bi morali biti upravičeni tudi vsi tisti, ki le minimalno presegajo cenzus za prejem socialne podpore, saj tudi oni pogosto ne zmorejo plačati stroškov za energijo;
 - o socialna plačila energije najbolj ogroženim se lahko financirajo tudi s sredstvi iz evropskega sistema za trgovanje z emisijami (Podnebni sklad).

² <https://www.stat.si/StatWeb/news/Index/9429>

Evropska komisija je z naborom priporočil nacionalnim vladam na široko odprla vrata za hitro sprejemanje učinkovitih ukrepov za blaženje posledic skokovitega naraščanja cen energije v Evropi za vse potrošnike in za preprečitev dodatnih socialnih stisk najbolj ranljivih skupin.

Vlado RS pozivamo k takojšnjemu ukrepanju.

Predlagatelji poziva:

- Zveza potrošnikov Slovenije (ZPS), Breda Kutin, predsednica
- Focus, društvo za sonaraven razvoj (Živa Kavka Gobbo, predsednica)
- Umanotera, Slovenska fundacija za trajnostni razvoj (Gaja Brecelj, direktorica)
- Zveza svobodnih sindikatov Slovenije (ZSSS), Lidija Jerkič, predsednica
- Zveza prijateljev mladine Slovenije (ZPMS), Darja Groznik, predsednica
- Zveza prijateljev mladine Moste-Polje (ZPM MP), Anita Ogulin, predsednica
- Srebrna nit - združenje za dostojno starost (Biserka Marolt Meden, predsednica)
- Mladinska zveza Brez izgovora Slovenija (Nassim Djaba, predsednik)
- Inštitut za zdravje in okolje (Tomaž Gorenc, direktor)
- Plan B za Slovenijo